

тренуванням. Першочерговим завданням оздоровчого тренування є підвищення рівня фізичного стану до безпечних величин, що гарантують стабільне здоров'я. Найважливішою метою тренування для людей середнього і літнього віку є профілактика серцево-судинних захворювань, що є основною причиною непрацездатності і смертності в сучасному суспільстві [2].

3. У сукупності з учбовими заняттями правильно організовані самостійні заняття забезпечують оптимальну безперервність і ефективність фізичного виховання. Ці заняття можуть проводитися в зовнішній учбовий час за завданням викладачів або в секціях.

Л і т е р а т у р а

1. Хрестоматія по психології / Под. ред. А. В.Петровського. – М., 1987.
2. Кляйн, Ганс, Внимание и спорт. – М., 1996.
3. Коц Я.М., Спортивная физиология. – М.: Физкультура и спорт, 1986.
4. Апанасенко Г. Л. Здоровый образ жизни. – Л., 1988.
5. Амосов Н. М., Бендет Я. А. Здоровье человека. – М., 1984.
6. Педагогика: под редакцией С.П.Баранова и др. – М.: Просвещение, 1976.
7. Педагогика: под редакцией П.И.Пидкасистого. – М.: Роспедагентство, 1996.
8. Педагогическая энциклопедия. – Том 2. – М.: Советская энциклопедия, 1965. – 659 с.

*Костенко В. А.,
м. Київ*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (ФАХОВИЙ МОДУЛЬ)

Назріла необхідність нового розуміння навчально-виховного процесу в професійній підготовці працівників Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – слухачів), яке ми вбачаємо в інтеграції навчання і виховання, навчання і викладання та оцінювання, що може залишитись лише на рівні змісту, конкретних освітніх технологій, форм та методів, а саме, об'єднання їх в єдиний процес формування професійних компетентностей (далі ФПК).

Нами визначено, що під процесом формування професійних компетентностей слід розуміти об'єднання зусиль діяльності викладача і слухача на досягнення спільних цілей – результатів навчання в термінах виконавських вмінь, тобто професійних компетентностей, інтегруючих в єдиний процес навчання слухачів, викладання педагогів, спільне оцінювання, як самими слухачами в цілях самоконтролю

(formative assessment), так і навчальним закладом (училищем) для оцінки досягнень слухача (summative assessment).

Поняття "формування" за А. М. Міт'яєвою визначено як явище, що відображає процес становлення і розвитку особистості (Л.П. Буєва, 1963; П.Е. Кряжев, 1968; Г.Л.Смирнов, 1980; Г.Е. Глезерман, 1982 та ін.), як створення у педагогічному процесі умов для набуття суб'єктом тих, чи інших якостей (В.А. Сластьонін, 2000) [1].

У відповідності до сучасних педагогічних підходів і наукових досліджень вибудована експериментальна методика формування професійної компетентності молодшого начальницького складу кримінально-виконавчих установ, що базується на нашому розумінні системи навчання у рамках навчального закладу як Компетентнісно -орієнтованої педагогічної системи з формування професійних компетентностей (далі КОПС ФПК), яка складається з таких взаємозв'язаних і взаємодіючих компонентів, як принципи, цілі, зміст, технологія, форми, методи, засоби формування компетентностей і підтримки слухачів, моніторинг оцінювання (assessment), суб'єкти процесу формування професійних компетентностей, які взаємодіючи, реалізують досягнення прогнозованого результату вираженого у формі компетенцій.

Метою експериментально-дослідної роботи, що проводилась у Білоцерківському училищі професійної підготовки працівників кримінально-виконавчої служби (далі Білоцерківське училища ППП КВС), є пріоритетний у формуванні професійної компетентності зазначеної категорії працівників ДКВС України предмет – "Спеціальна підготовка".

Спеціальна або фахова підготовка є пріоритетною базовою складовою первинної професійної підготовки молодшого начальницького складу кримінально-виконавчих установ і розуміється нами як педагогічний процес формування змістової компоненти (професійні знання) у частині спеціальної (фахової) компетентності та предметно-практичної компоненти першочергово у частині спеціально (фахово)–практичної компетентності, а також розвитку цілемотиваційної, особистісної та рефлексивної компонент. З позиції загальноєвропейського проекту TUNING, фахову підготовку можна визначити як процес формування професійних компетентностей, що включає **знання і розуміння** (теоретичні знання пенітенціарної галузі, здатність знати і розуміти – змістова компонента), **знання "як діяти"** (практичне і оперативне застосування знань до конкретних ситуацій – предметно-практична компонента), **знання "як бути"** (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття і життя з іншими у соціальному контексті, – цілемотиваційна, особистісна та рефлексивна

компоненти).

Спеціальна підготовка нами розглядається як інтегрована метапредметна дисципліна, яка в собі поєднує професійно важливі елементи права, соціальної роботи, соціології, пенітенціарної психології і педагогіки, службово-бойової та тактико-спеціальної підготовки, медицини, філософії, української мови і діловодства. Дану дисципліну ми сформували як окремий модуль – **Модуль фахової компетентності (далі МФК)**, який направлений виключно на майбутню професійну діяльність слухачів і має переважно практико-орієнтований характер, а не фундаментальний теоретичний. Підставою для такої орієнтації сутності та змісту дисципліни, послужило опитування 994 працівників – молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки 74-х кримінально-виконавчих установ, які впродовж 2-х попередніх років пройшли курс первинної підготовки.

Зазначимо, що пошук основних шляхів створення експериментальної методики КОПС ФПК навчального закладу з первинної професійної підготовки молодшого начальницького складу КВУ¹ в процесі вивчення спеціальної підготовки здійснювався дисертантом на базі Білоцерківського училища ППП КВС) з опорою на досвід, знання і педагогічну майстерність викладачів, що викладають дану дисципліну. Також враховано міжнародний досвід та науково-практичні напрацювання викладачів колишнього Київського інституту внутрішніх справ, який був єдиним в Україні вищим навчальним закладом, що готував фахівців для пенітенціарної сфери, зокрема, Пола Ханвея, Єндрю Койла (Великобританія), Столяренка А.М., Велика Я.Я., Семенова В.А., Позднякова В.М., Аксьонова А.А., Барабанова Н.П., Ушатікова А.И., Казака Б.Б., Дебольского М.Г., Філімонова О.В., Ялунина В.У., Новосьоловой А.С., Кисельова О.М., Тюгаєвої Н.А. (Росія), Синьова В.М., Кривуші В.І., Гнеся В.М., Беци О.В., Клімова М.В. (Україна) та ін.

Аналіз навчально-виховної діяльності циклу спеціальної підготовки Білоцерківського училища ППП КВС, бесіди з викладацьким складом Дніпродзержинського училища ППП КВС і Чернігівського юридичного коледжу, які вичерпують перелік навчальних закладів ДКВС України, свідчать, що склалась певна система формування професійної компетентності молодших інспекторів відділу нагляду та безпеки КВУ при викладанні спеціальної підготовки. Цей фактор брався до уваги автором при визначенні експериментальної методики. Крім того враховувалось, що однією із найважливіших функцій дослідно-експериментальної роботи є підготовка умов

---

¹ КВУ – кримінально-виконавчі установи.

для впровадження результатів дослідження в практику. Тому дослідно-експериментальна робота проводилась в природних умовах освітнього процесу Білоцерківського училища ППП КВС (далі – училище), що само по собі, в певній мірі, є впровадженням основних результатів досліджень.

Відповідно до нового розуміння професійного навчання з пріоритетної базової дисципліни "Спеціальна підготовка" нами здійснена розробка і експериментальна перевірка таких структурних елементів КОПС ФПК або педагогічних умов:

1) **визначення принципів** – доповнення принципів компетентнісного підходу спеціальними принципами професійної діяльності: наддисциплінарними міжмодульними – прав людини та власне предметними – "динамічної безпеки";

2) **таксономія¹ цілей** – визначення цілей викладання предмета, виражених у формі вичерпного переліку фахових компетентностей, що формується під час викладання інваріантної та варіативної частин навчальної дисципліни "Спеціальна підготовка", яка інтегрована у модернізованому навчальному плані в міждисциплінарний модуль фахової підготовки, узгоджений із загальними цілями: структурою професійної компетентності, цілями навчального закладу – Місією училища, Концепцією розвитку навчального закладу, Еталоном училища та Профілем компетентності викладачів училища, профілем підготовки слухачів (Професійним профілем молодших інспекторів ВНІБ, реалізованого у компетентнісно-орієнтованій Посадовій кваліфікаційній характеристиці);

3) **формування змісту** – модернізованої Навчально-професійної програми первинної підготовки (Програми ФПК) молодших інспекторів ВНІБ виправних колоній, виправних центрів ДКВС України за модульним принципом, головним елементом якої є Модуль фахової компетентності, що включає інваріантну і варіативну складові, а також має відповідні елементи у діагностичному модулі; оновлення змісту навчальних занять;

4) **використання технології модерації, сучасних форм, методів, засобів формування компетентностей і підтримки слухачів у процесі вивчення Модуля фахової компетентності** – використання інноваційної технології модерації та інтерактивних методів навчання, оновлення організаційних форм та засобів навчання, створення спеціальних засобів підтримки слухача;

5) **впровадження сучасних – стандартизованих моніторингових процедур оцінювання (assessment)** – вхідне, поточне та підсумкове оцінювання (контроль), направлені на реальний результат – певний рівень сформованості

---

¹ Таксономія (грец. taxis – розміщений по порядку і homos – закон) педагогічна – побудова чіткої системи педагогічних цілей, всередині якої виокремлені їх категорії та послідовні рівні (ієрархія) [с.350, 3].

професійних компетентностей у частині спеціальних (фахових) компетентностей на рівні керівництва закладу, викладача та слухача, що допомагає здійснювати внутрішній, зовнішній зворотний (feedback loop) і випереджаючий (feed forward loop) зв'язок для підвищення якості ФПК;

б) **оновлення ролі суб'єктів процесу формування професійних компетентностей (керівництво закладу, викладачі та слухачі)** – удосконалення їх взаємодії, спілкування шляхом удосконалення педагогічної компетентності викладацького та керівного складу навчального закладу на основі розробки і реалізації спеціальних процедур удосконалення педагогічної компетентності для всього педагогічного складу навчального закладу:

На основі цього розроблено модель процесу формування професійної компетентності молодших інспекторів ВНІБ у процесі вивчення дисципліни "Спеціальна підготовка" (МФК).

Проведене дослідження показало, що на процес формування професійної компетентності слухачів значний вплив здійснює чітке визначення, усвідомлення і дотримання принципів та цілей вивчення модуля фахової компетентності.

Сукупність принципів КОПС ФПК у процесі вивчення МФК визначено за такою структурно-логічною схемою:

Схема 1. Структурно-логічна схема принципів КОПС ФПК молодших інспекторів ВНІБ у процесі вивчення дисципліни "Спеціальна підготовка" (МФК)

Вважаємо, що при формуванні професійної компетентності працівників ДКВС України універсальним базовим наддисциплінарними (надпредметними) міжмодульними принципами є міжнародні принципи прав людини [4]:

1. *Рівності та недискримінації*, за яким визнається, що всі індивідууми є рівними серед людей, та рівними за гідністю, яка притаманна кожній людині. Усі люди мають право користуватися правами людини без дискримінації за будь-якими ознаками, як то раса, колір шкіри, стать, етнічна належність, вік, мова, релігія, політичні чи інші переконання, національне чи соціальне походження, інвалідність, майновий або інший стан.

2. *Участі та доручення*, за яким кожна людина та всі люди разом мають право приймати активну, вільну та цілеспрямовану участь в громадянському, економічному, соціальному, культурному та політичному розвитку, в якому можуть бути реалізовані права людини та основні свободи; робити свій внесок в цей розвиток та отримувати з нього користь.

3. *Відповідальність та верховенство закону*, згідно з яким, держава та всі її структури несуть відповідальність за дотримання прав людини. У зв'язку з цим вони мають виконувати правові норми та стандарти, котрі містяться в документах з прав людини.

4. *Універсальності та неподільності*, яким стверджується, що права людини є універсальними та неподільними. Усі люди світу мають ці права. Людина, якій ці права належать, не може добровільно відмовитися від них. Так само інші люди не можуть позбавити її цих прав. Громадянського, культурного, економічного, політичного чи то соціального характеру, вони є невід'ємною частиною гідності кожної людини. Отже, всі ці права мають рівний правовий статус та апіорі не можуть бути розташованими в порядку ієрархії

Міжнародні принципи прав людини динамічно відображені у **власнепредметних принципах МФК – принципах "динамічної безпеки"**, розглянемо їх.

Ці принципи стосуються функціонування системи виконання покарань, визначають нові міжнародні концепти їх діяльності. Аналіз міжнародного досвіду, у першу чергу європейського, особисте вивчення дисертантом діяльності пенітенціарних організацій і установ декількох європейських країн, численні теоретичні розвідки дали можливість визначити і сформулювати їх:

1. *Динамічності і відкритості системи виконання покарань та її інститутів* – за яким, пенітенціарні системи перестають бути закритими, статистичними ієрархічними організаціями, а є *динамічними інститутами*, які постійно змінюються і розвиваються. Приймаючи за основу цей принцип,

співробітники всіх рівнів повинні бути направляючою і рушійною силою таких змін, що охоплюють всю організаційну структуру тюрми і пенітенціарної системи. При цьому старша ланка керівництва має навчитись довіряти молодшому персоналу, який повинен хотіти прийняти на себе відповідальність за власні дії і там, де це доцільно, використовувати ініціативу. Відкритість системи виконання покарань ми розуміємо в двох аспектах: 1) підвищення ролі громадських організацій у житті кримінально-виконавчої системи, наданні допомоги засудженим та правопорушникам; 2) відкритість системи для розвитку та змін.

2. *Оптимальності поєднання режимної безпеки, контролю і справедливості* – передбачає високу організованість і технологічну забезпеченість функціонування системи виконання покарань, зокрема її установ; гуманність, чітку відповідність і узгодженість впливів, які здійснює установа на засудженого, направленість їх на благо засудженого (правопорушника), дотримання міжнародних стандартів у поводженні із засудженими (правопорушниками); "У даному контексті *"режимна безпека"* відноситься до обов'язків пенітенціарної системи – запобігати втечі засуджених. *"Контроль"* відноситься до обов'язків пенітенціарної системи – запобігати поведінці засуджених, які порушують порядок у тюрмі. *"Справедливість"* відноситься до обов'язків пенітенціарної системи – поводитись із засудженими гуманно, безпристрасно, і готувати їх до повернення в суспільство"[2]. Даний принцип вимагає мінімальності у використанні силових методів, опосередкованості контролю з боку співробітників, психолого-педагогічної майстерності співробітників, особливо у спілкуванні, запобіганні конфліктів і правопорушень, уміння їх виявити на ранніх стадіях, а при виникненні вірно розв'язати;

3. *Людиноцентризму і суб'єктності ресоціалізації і виховання засудженого (правопорушника)* – передбачає зміну пріоритетів у пенітенціарних системах, що полягає у наданні пріоритету вихованню та ресоціалізації, а не покаранню; у важливості ролі самого засудженого, який повинен стати активним учасником і конструктором процесу своєї реінтеграції у суспільство, бути відповідальним, виступати у ролі суб'єкта, а не об'єкта взаємодії, активного творця власного життя, який здатен розробляти траєкторію власної життєдіяльності, що відображається у індивідуальних диференційованих програмах виховного впливу. Цей принцип розширює такі *Європейські принципи* виконання покарань: *принцип нормалізації*, за яким життя в колонії повинно бути організоване таким чином, щоб воно якомога більше відповідало реаліям життя в суспільстві; *принцип відповідальності*, за яким ув'язненим повинна бути надана можливість діяти в повсякденному житті в колонії, виходячи з власної відповідальності.

На основі цих принципів базувались усі інші елементи КОПС ФПК та в цілому увесь процес формування професійної компетентності молодшого інспектора ВНІБ, зокрема з Модуля фахової компетентності.

У відповідності до компетентнісного підходу та перелічених принципів визначено ієрархію цілей КОПС ФПК молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки (далі ВНІБ) у процесі вивчення модуля фахової компетентності, тобто проведено педагогічну таксономію цілей, в основі якої наука про цілепокладання – матетика¹. Під таксономією цілей ми розуміємо систематизацію цілей за певною ознакою, у нашому випадку за рівнями, прив'язаними до джерел їх формування:

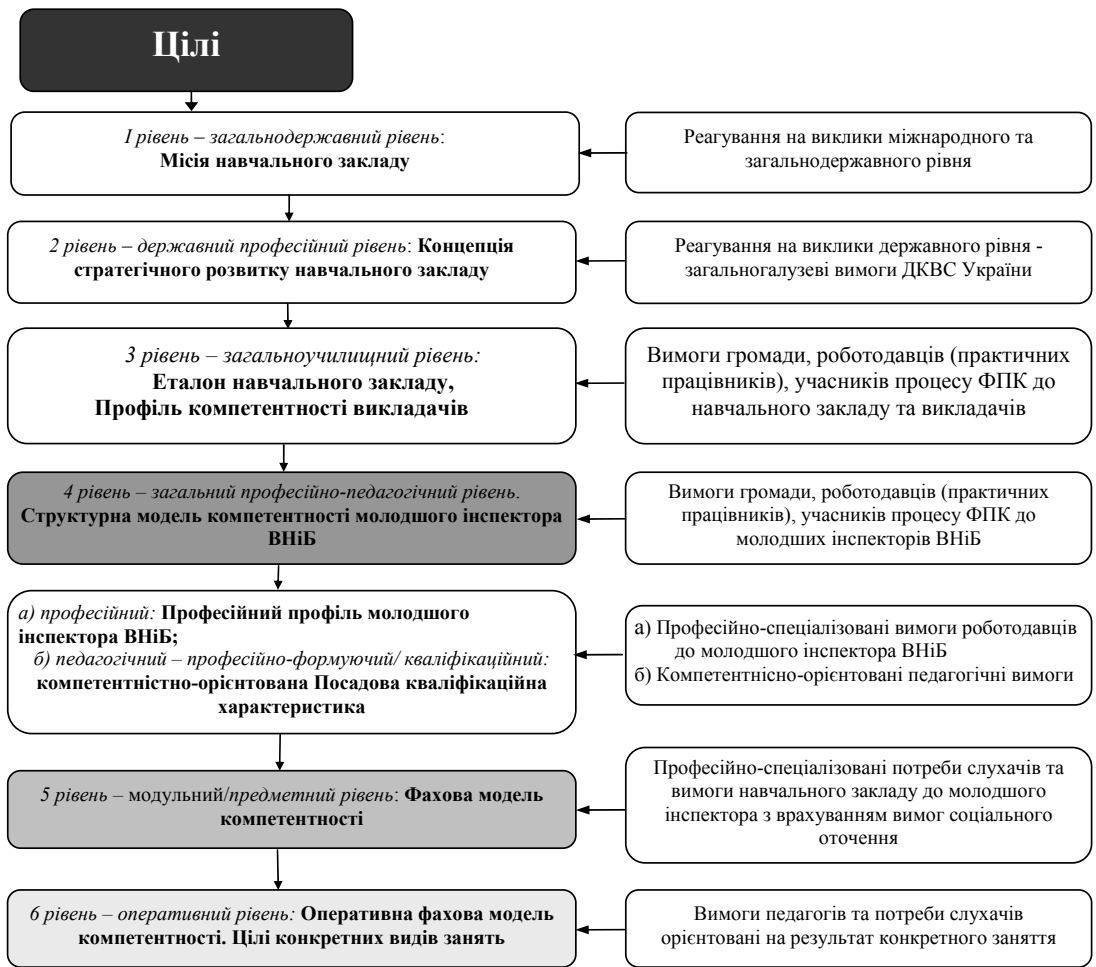

Схема 2. Структурно-логічна схема таксономії цілей КОПС ФПК молодших інспекторів ВНІБ у процесі вивчення дисципліни „Спеціальна підготовка” (МФК)

¹ Матетика – наука про цілепокладання, що доводить необхідність початкового етапу будь-якої діяльності з обговорення кінцевих цілей, тобто спрогнозованих результатів діяльності.

Визначення таксономії цілей КОПС ФПК молодших інспекторів ВНіБ важливо проводити спільними зусиллями всіх учасників процесу формування професійної компетентності при врахуванні загальносвітових, державних, галузевих-пенітенціарних, регіональних тенденцій, викликів, вимог до підготовки працівників ДКВС України, а також запитів соціального оточення, безпосередніх роботодавців та учасників процесу ФПК. Ця вимога витримана у ході констатуючого експерименту.

Формулювання цілей процесу ФПК здійснено через визначення запланованих результатів навчання, виражених у компетентностях, які у свою чергу відображені у діях слухачів, до того ж у таких діях, які викладач або інший експерт може надійно впізнати й оцінити. Досягалось створення максимально чіткої, зрозумілої й конкретної мови, щоб описати цілі ФПК.

Створення чіткої таксономії цілей КОПС ФПК у тісному взаємозв'язку з цілями (мотивами) учасників процесу ФПК дає можливість здійснити організований, дієвий, зумисний і ціленаправлений вплив на формування особистості молодшого інспектора ВНіБ із заданими якостями, вираженими у професійних компетентностях. Усвідомлення ієрархії цілей тими, хто навчається, і тими, хто навчає, досягається реалізація принципу усвідомленості навчання, узгодженості загальнонавчальних і особистих прагматичних цілей дорослої людини, зорієнтованих на практичний результат навчання, який дозволяє застосувати нові знання та вміння, набути нову професію, підвищити свій соціальний або професійний статус. За допомогою цілепокладання відбувається чітка мотивація учасників процесу ФПК, створюються передумови для спонукання до професійного саморозвитку, самоосвіти та самовдосконалення, тобто професійна первинна підготовка молодших інспекторів ВНіБ проходить більш свідомо і відповідально.

У таксономії освітніх цілей не існує загальноприйнятого єдиного підходу в класифікації, проте на основі аналізу педагогічних інформаційних джерел, ми виділили два її напрямки відносно КОПС ФПК:

- **за рівнями** (загальнодержавний, державний професійний, загальноучилищний, загальний професійно-педагогічний, модульний (предметний), оперативний (тематичний));
- **за дидактичними функціями інформаційні** (змістові), *функціональні* (предметно-практичні), *розвиваючі* (цілемотиваційні, особистісні, рефлексивні).

При класифікації та визначенні цілей КОПС ФПК, виходячи на найнижчі два рівні: модульний та оперативний, експертним шляхом визначено доцільність внутрішньої таксономії за дидактичними функціями.

Реалізація *інформаційних цілей* здійснюється теоретичним змістом певного модуля компетентності навчально-професійної програми, формуючи змістову

компоненту профкомпетентності слухача. Інформаційний матеріал модуля формується за конгнітивною ознакою, тобто навколо базових понять і методів професійної діяльності молодшого інспектора ВНІБ.

Реалізація *функціональних цілей* забезпечується практично-діяльністю (продуктивною) частиною навчального змісту, у окремому випадку певного модуля компетентності (наприклад МФК), і передбачає формування предметно-практичної компоненти профкомпетентності, тобто певного набору здатностей. *Здатність* нами визначається як певна якість особистості, яка ґрунтується на відпрацьованому особистісному досвіді, включає особистісне ставлення й розуміння, а головне дозволяє виконувати певні дії; інтегрує уміння й навички на більш високому рівні, включаючи підпорядкованість їх спільній меті й контрольованість свідомістю.

Реалізація *розвиваючих цілей* відбувається переважно на особистісному, якісно змінюючому культурологічно-особистісному основу професійної діяльності, передбачає розвиток цілемотиваційної, особистісної, рефлексивної компонент профкомпетентності. Розвиваючі цілі є наскрізними для всіх модулів навчальної програми, які реалізуються досягненням певного структурованого набору оперативних цілей при проведенні навчальних занять.

Відповідно до класифікації цілей за дидактичними функціями визначено структуру модульних (предметних) цілей у фаховій моделі компетентності:

Фахова модель компетентності

Змістовий компонент компетентності, молодший інспектор ВНІБ <u>знає (розуміє)</u>	Предметно-практичний компонент компетентності, молодший інспектор ВНІБ <u>здатен (уміє)</u>	Цілемотиваційний, особистісний, рефлексивний компоненти, молодший інспектор ВНІБ <u>здатен і демонструє</u>
<i>Компетентності, які структуруються по темах</i>		<i>Наскрізні компетентності відносно тем</i>
<p>Спеціальна (фахова) компетентність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обладнання виправних колоній та внутрішній порядок; – взаємовідносини персоналу виправних колоній і засуджених; – застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї у виправних колоніях; – порядок і тактику проведення оглядів і обшуків; – організацію нагляду за засудженими у виправних колоніях; 	<p>Комунікативна, Організаційна, Екстремальна компетентності</p> <p>Спеціально (фахово) – практична компетентність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – користуватися інженерно-технічними засобами – охорони, нагляду і контролю, сигналізації та зв'язку; – правильно застосовувати спеціальні засоби; – проводити обшук 	<p>Цілемотиваційний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> – компетентність – „динамічної безпеки”; – ціннісні орієнтації. <p>Особистісний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> – емпатія та толерантність; – професійна усталеність; – професійна

<ul style="list-style-type: none"> – порядок несення служби з нагляду і безпеки у житловій зоні (виробничій зоні); – порядок несення служби з нагляду і безпеки у ДІЗО, ПКТ (ОК), карцері, дільниці посиленого контролю; – порядок несення служби з нагляду і безпеки по проведенню побачень і телефонних розмов; – порядок несення служби з нагляду і безпеки по прийому та видачі передач (посилок), бандеролей; – порядок несення служби з нагляду і безпеки в лікувальних закладах при виправних колоніях та в лікувальних закладах Міністерства охорони здоров'я; – порядок несення служби заступника чергового помічника начальника колонії – начальника чергової зміни; – особливості здійснення нагляду за засудженими, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі; – дії персоналу виправної колонії при надзвичайних обставинах. 	<ul style="list-style-type: none"> – засуджених, приміщень та територій; – уміло застосовувати набуті знання, тактичні прийоми несення служби на різних постах і ділянках нагляду за засудженими, виконувати свої функціональні обов'язки та при виникненні надзвичайних обставин; – складати і вести необхідні документи, передбачені Інструкціями ДДУ ПВП; – нести службу з охорони засуджених в установах відомств охорони здоров'я; – запобігати та припиняти порушення режиму відбування покарання, – злочини та інші надзвичайні події; – брати участь у розшуку засуджених, які скоїли втечу. – 	<ul style="list-style-type: none"> – спостережливість. <p>Рефлексивний компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> – достатній рівень самооцінки; – достатній рівень професійної самосвідомості.
--	--	--

Детально цілі модуля фахової компетентності виражені у вичерпному переліку предметно-спеціальних фахових компетентностей за темами, які прописані у навчально-професійній програмі (інваріантній і варіативній частинах) та можуть бути уточненими та перекомпонованими на оперативному рівні, тобто при проведенні конкретного заняття у відповідності до *Оперативної фахової моделі компетентності*.

Під час навчального заняття особливо проявляється динамічність і гнучкість компетентностної цільової моделі КОПС ФПК. Викладач постійно реагує на результати моніторингу ФПК, здійснюваного на рівні слухача, викладача, керівництва закладу, і, залежно від виявленого рівня їх сформованості, комбінує оперативну цільову модель заняття та планує навчальну діяльність для їх досягнення.

Відповідно процес формування професійної компетентності кожного слухача (на індивідуальному рівні) відбувався на основі та з врахуванням його особистих цілей, які він визначав для себе на всіх етапах навчання в училищі на основі вищеописаних цілей. Слухачі за допомогою викладачів і керівництва училища визначали особисті цілі ФПК (за відповідними рівнями та дидактичними функціями)

на початку курсу навчання – на установчому занятті, на початку вивчення модуля, теми – на першому занятті, а також безпосередньо на початку кожного заняття.

Нами приділена значна увага встановленню ієрархії цілей КОПС ФПК, оскільки ціль проектує не тільки освітній результат, а й кардинально впливає на ефективність процесу формування професійної компетентності та розглядається ним, як засіб оптимальної побудови змісту первинної підготовки молодшого інспектора ВНІБ.

Л і т е р а т у р а

1. Митяева, А.М. Формирование учебно-исследовательской компетентности студентов в бакалавриате и магистратуре: монография / А.М. Митяева. – Орел: Орлик, 2007.

2. Звіт по запиту про безпорядки в тюрмах, травень 1990, 1991 рр., Державна канцелярія Її Величності, Лондон.

3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с. (Альма-матер) ISBN 966-8226-17-8.

4. Організація Об'єднаних Націй та права людини // Представництво ООН в Україні, Алан Скурбатий. [Online]. Доступ НТТР: <http://www.un.org.ua/ua/humanrights/>